

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A Debreceni Protestáns Lap
könyvnyomdája Debrecen,
Nyomtató-utca 9. sz. A hova a
lap szétküldésére vonatkozó fel-
szólamlások küldendők. Minden-
ben a nyomdai munkákat felvál-
tások és jutányos áron végezzük.

Megjeleni hetenként egyszer szombaton, másfél lapon.

Előfizetési ár: egész évre 12 korona, felévre 6 korona.

Hirdetések jutányos áron közöltnak.

Egyes számára 30 fillér.

A szerkesztőség és kiadóhivatal
Debrecen, Nyomtató-utca 9. sz.
A hova a lap szellemi és anyagi
ügyeire vonatkozó összes közle-
mények, kéziratok, előfizetési
és hirdetési díjak küldendők.

Hivlak benneteket.

Hivlak benneteket az Isten házába
Egy szivből fakadó, egy buzgó imára,
Összetett kezekkel Istenre gondolva,
Az Ő oltáránál igaz bűnbánattal
A porba omolva!

Jertek ide jertek, szent vágyakozással,
Szakitsatok immár a bűnös világgal;
És ha új életnek drága hajnalfénye
Dereng fel reátok: az lesz a megtérés
Igaz megkezdése.

Nem találtok ott künn léleknyugodalmat,
Azt a test szerelme s a világ nem adhat;
Ezek lehervasztják a lélek virágát
S az Istenhez szálló szívek nemes vágyát
Gyehennára hányják!

Itt füstölög a szent békesség oltára
Ne kerülgessétek, öleljétek már ma,
Ez lesz megnyugvástok Ararátja épen
Az átkos gyűlölség lelket megemésztő
Rút özönvizében!

Hivlak benneteket az Isten házába,
Gondjaitok terhét felejtsetek mára,
S a megkönnyült lélek betelt vágygyal érzi
Hogy megdicsőülnek már e földi létben
Krisztus hű vitézi!

Makó.

NAGY KÁROLY.

Riadó.

Zsilinszky Mihály a volt vallás- és közoktatásügyi államtitkár, az ág. ev. főfelügyelő, a tudós államférfi, a nagy méltóságok viselője jelenti be a kath. ultramontán részről megindított vallásharcokat és fujja meg a riadót, hogy azzal a protestáns egyházak tagjait és a szabadelvű irányzatok híveit felriassza és zászló alá gyűjtse.

Tulajdonképpen már régebben folynak az előcsatározások és az ultramontán martalóc csapatok garázdálkodásai. Itt-ott egy hatályából kiforgatott törvény, egy Rákóczy vagy más cím alatt megépített ultramontán erőd, nagyszabásu halitervek mint a kath. autonomiáról szóló jelzők jelzik az ellenséges hadak mozgolódását. Mi is régen hurcoljuk a véres kardokat köröskörül. Mi is régen készülgetünk, gyülekezetünk, nyugtalanságban és mozgásban vagyunk. Történni azért a mi részünkről nem sok történik.

Ezt a halogatást ineglehet róni, de meg is kell érteni.

Mi a kezdeményezés gyűlöletét és a kihívás felelősségét magunkra nem vállalhatjuk s mi józanósszal nem lehetünk a békebontók. A józanész azt is mondja, hogy nekünk mindaddig tünni és szenvedni kell, a míg ez emberileg és erkölcsileg lehetséges s a míg a mostani koalíciós ultramontán uralom az egész magyarságot, de legalább a magyar kath. liberalis táborot sorainkba nem kényszeríti.

Mert előbb-utóbb csak ez lesz ennek ultramontán pünkössti királyságnak a vége s mint a Bocskay és Bethlen Gábor idejében, mint a Rákócziak korában, ekkor jő el a mi nemzet és szabadságvédő hivatásunk, ekkor lesz a mi táborunkban egész Magyarország.

Összeszorított ujjakkal és összeszorított kezekkel ezért s eddig tünnünk s kell tünnünk tovább.

De a türelem nem jelenti a tétlenséget. Ha lassan, ha inkább a harcot kerülgetve, ha bágyadtan és félénken, mi is csak készülődünk s a mi hadaink is gyülekeznek. Kezdjük szerbeszámba venni az erőket, tömöríteni a csapatokat, szervezni sorainkat.

Ennek a türelemnek azonban határa van s mihelyt az állami javakra veti az ultramontanizmus a szemét s az Apponyi árulásába bizva a koalíciós tábor védelme alatt nyíltan előre tör, mi sem habozunk tovább és mi is a harcba

szállunk. Az evangéliummal s a szabadsággal a a lelket-testet ölő ultramontanizmus ellen, a magyar nép fiaival, a magyar nép elnyomói ellen, a haladással és felvilágosodással a sötétség és a reactio ellen, a magyar állam érdekei mellett az egyoldalú osztály és felekezeti érdekek ellen.

Már is hangzik a riadó s a kürt, melyet a bányakerület érdemes főfelügyelője Zsilinszky Mihály megtartott mindenütt visszhangzik s mindnyájunkat komoly készülődésre hív.

Csak még egy kis türelem, még belső harcainkkal készen leszünk. Hála Istennek ez is a végét járja s nem sokára a mi vezéri helyeink is be lesznek töltve.

Csak még egy kis türelem. E hó végén mi is felgyülekezünk Budapestre. Lelkesegyesület, Protestáns Irodalmi Társaság, Evangéliomi Szövetség a többi szervezett csapatokkal a sorba állanak s aztán hadd jöjjön, a minek jönni kell. Bizunk Istenben és ügyünk igazságában s ha Isten velünk, kicsoda ellenünk ?

Dr. Ferenczy Gyula.

A Kálvin emlék és a dunántúli egyházkerület.

A Dunamelléki Református Egyházkerület elnöksége a következő szép felhívást intézte a kerület egyházához, híveire.

Magyarországi Református Egyetemes Konventünk 1907. októberi, 1908. áprilisi, ugyszintén ezen mi Dunamelléki Református Egyházkerületünk 1908. júniusi közgyűlése is, Jk. 65-ik száma alatt elhatározta, hogy munkás szeretettel és az isteni kegyelem iránti mély hálájának kifejezésével kíván részt venni abban az innepben, melyet a nemes Genf városa, keresztyén egyházunk nagy reformátorának Kálvin Jánosnak születési évfordulójakor, a Reformatio négy százados emlékéül egy diszes szobor felállításával fog a jövő évben meginnepelni.

E napon az összes református népek együtt innepelnek ama hegyen épült várossal, honnét a Reformatio világossága megújult fényvel lővellett mindenfelé, de legteljesebb mértékben a Duna, Tisza és Dráva rónáira árasztotta éltető és ujjászülő melegét; a mi Magyar nemzetünket, éppen akkor, mikor egy szerencsétlen ütközet sulya alatt összeroskadóban volt, megélesztette; azután is sok megpróbáltatásai, sok keserves leckéi között megvívástalta, megerősítette.

Ezen nagy történelmi jelenség megörökítésére

készül a szobor az összes református népek hozzájárulásával.

Melyik nemzet minő mértékben veszen részt ennek építésében s minő arányban járul annak költségeihez: az nem függ a vagyonnak sokaságától, hanem a léleknek erejétől.

Szeretném, ha a léleknek ez az ereje megnyilatkoznék mi bennünk is ezen az ünnepen. Szeretném a szobor körül és a szobor alakzat között biztosítani egyházunknak azt a helyet, melyet számunk, nevünk, multunk minékünk ott kijelöl.

A mi számunk! Mert a magyarországi Református Annyaszentegyház, ha gazdaságban nem is, de harmad-fél milliónyi népességével minden más országbeli Református Egyházat meghalad; miért ne lehetne ez a lelki ajándékokban is?

A mi nevünk! Mert noha sohasem szabad felednünk azt, „a kiről neveztetünk“; azt a ki egyedül viheti azt végbe

hogyan életünk
keresztényi módon teljen
és szép nevünknek megfeleljen,
mert királyunk azért lett Ő! :

mind a mellett is ne nevezzük-e magunkat s nem neveznek-e mások is minket közbeszédben — s ezt mi nem is szégyeljük — Kálvinistáknak: miért ne akarnánk mi e szép nevünknek is megfelelni?

A mi multunk! A mult századokban gyakran volt találkozónk szerencsésebb nyugoti testvéreinkkel. A mi szorongatásaink idején ők voltak arra méltóztatva, hogy az Isteni könyörület kezében a mi megoltalmaztatásunknak és lelki tápláltatásunknak eszközei legyenek; nem vagyunk-e ezen jótételek által kötelezve arra, hogy ezen közös találkozási innepen, — nem hivalkodásból, de tiszteltből, — illendő menyegzői ruhában és méltó ajándékokkal jelenjünk meg?

Ezeknek előrebocsátásával, kerületi közgyűlésünk egyező értelemmel hozott rendelkezése szerint felkérem összes lekipásztorainkat, hogy a Reformáció négyszázados ünnepére felállítandó emlékszobor céljaira saját kivatalkörükben a legszélesebb körben adománygyűjtést rendezzenek; e célból a legközelebbi Reformáció innepen ezen felhívásomat a gyülekezetben felolvasva, buzdítsak a lelkeket úgy magán- mint templomperselybeli adakozásra és ez utóbbira alkalmul november hó 1-ső vasárnapját hirdessék ki a kathedrából.

Felkérem az egyházak presbyteriumait: in-

tézkedjenek arra nézve, hogy a november 1-ső vasárnapján követő napokban a hívek a presbyterek által házanként megkerestessenek, a jobb módu egyháztagok, — különös tekintettel a fiók egyházakban és szórványokban lakóra, — külön felhívásban is serkentessenek. Egyszersmind az Egyházak presbyteriumai az ekklesia pénztárából is, az ekklesia vagyoni képességéhez mért összeget utalványozzanak.

Felkérem a közép és főiskolák igazgatóit és Tanárait, hogy a gyűjtést növendékei között is eszközöljék.

Felkérem az Egyházmegyéket, — illetve azok elnökségét, — hogy közpénztáraikból valamely jelentékenyebb összeget közgyűlési határozattal s ahol az idejét multa volna, elnökségileg kiutalványozni kegyeskedjenek, miként ezt a Kerületi közgyűlés is saját hatáskörében intézőnek már kimondotta.

Felkérem szolgatársaimat, a népiskolai tanítóit, közép- szak- és főiskolai tanári- s lelkipásztori- és segédlelkészi rendet, hogy a példaadásban előljárjanak.

Felkérek mindeneket, gazdagot, szegényt, lakost, jövevényt, az apostol szavával: (Gal. VI. 9.) A jótéteményben meg ne restüljünk, mert a maga idejében aratunk, ha meg nem restülünk. — Emlékezzünk a két fillér történetére! Az, a ki azt a két fillért az özvegy kezébe meglátta, megáldotta és megszentelte, nem azt a leckét foglalta abba, hogy mindnyájunknak a két fillerre kell szoritkoznunk. — Ne feledjük, hogy az, aki a két fillerről szólt, szólt a girákról és talentumokról is.

Istennes áldó kegyelmébe ajánlom gyülekezeteinket; gyülekezetünk nagyjait, kicsinyjeit, mind köz- mind tanácsos rendeit.

Kunszentmiklós, 1908. szeptember hó 1-én.

Baksay Sánror
püspök.

* * *

Ezt a szép felhívást a hozzá csatolt utasítás szerint a szószékből fogják felolvasni a lelkészek, miután előzőleg ugyan ezen tárgyban a presbyteriumok is gyűlést tartottak volna. Itt említjük meg, hogy a Kálvin emlék javára a derék és buzgó Veress Bálint lelkész útján mi is 10 korona adományt vettünk, melylyel gyűjtésünk emelkedett. Ez összeget beszolgáltattuk az egyházkerületi pénztárba.

Szeretetlen beszéd.

Egy kath. lelkész rólunk.

Az elmúlt napokban egy kath. lap akadt véletlenül kezembe, melyet Müller Károly szerkeszt. Nem ismerve e nevet — gondolva azt, hogy valami nagytudományú férfit jelent — felvettem tehát a Pallas lexicont, de én nem találtam benne a szerkesztő nevét, aki lapjában rólunk magyar kálvinistákról és papjainkról ilyen igazságtalan és keresztyénhez nem illő stílusban ír: „Tagadhatatlan, hogy a magyar Kálvinizmus a züllés legelső fokán áll; nincsen benne hit meggyőződés, lelkesedés, népe napról-napra pusztul: a nemzet irtás átka nehezedik rája: papjaik ide-odakapkodnak, hogy valamit megmentsenek; igen sokja nem hisz maga sem csak racionalista: a templomi nagy ünnepeken nem Krisztust és az evangéliomot hirdetik, hanem Kossuth Lajosról és üres frázisokban kimerülő hazafiaságról szól a beszéd.” Ez a méltatlan ítéletet mely a hazafiságot pellengere állítja, nem egy szociáldemokrata Jakab hanem a mint megtudtuk a pécsi róm. kath. káplán mondja, kinek mellékfoglalkozása az ujság szerkesztés, a kinek a templomban szájából csak úgy dül a szeretet, alázatosság és türelem szava, szíve azonban tele van gyűlölettel, bosszu vágygyal és fanatizmussal. Csakugyan csengő ére és pengő cimbalom.

A műveletlen ember öklével védi hitét, a katona fegyverrel. Mindkettő érdemet lát benne. Az absolutisztikus fejedelem ukázzal, az ultramontán polemikus és kritikus — mint Müller káplán ur — szitokkal átkozódással és gyanúsítással dolgozik az egyház érdekében. Ugy látszik Müller tisztelendő urnak még sok tanulásra van szüksége, hogy a magyar kálvinizmust a maga erősségében megismerje, ha majd megtanulja, hogy a múltban mint a jelenben a magyar nemzet egyik védbástyája a protestantizmus, akkor nem apodiktikus gorombaságokkal fizet a magyar kálvinizmusnak, különben mint Madách írja: „Kis körének lágy ölében tenyészik és tudás nélkül elfogy életével”.

Nincsen szándékom Müller tisztelendő urral a vita terére lépni, mert a kath. pap lelkiismerete a dogmák kényszerzubbonyába van szorítva. Természetes fejlődése meg van gátolva. Absolut igazságnak tartja a maga álláspontját és konkrét meggyőződését. Csak azt akarom megmagyarázni, hogy nekünk két vezérszillagunk van a hit dolgában, tudniillik „az okosság és a kijelentés”. Így hát mi e csillag által vezetettve teljes bátorságban vagyunk hitünkkel szemben. Az a hit nem állhat az elzüllés legelső fokán a mely szüntelen azt sürgeti, mit maga Jézus: „Szeresd felebarátodat mint magadat”. A nemzet irtás átka sem nehezédhetik reánk mint felekezetre. Nálunk nincs coelibatus, mi az

igaz felvilágosodást hirdetjük, a mely a más hitű polgárokat nem csak eltűri, hanem szereti is; átöleli a katolikust e jelszóval: „Te ember vagy és hazámfia” és polgári egységre hívja a szerető lelkeket s a vegeyes házasságot nem bélyegzik, ágyasságnak. Nem úgy mint tisztelendő Müller káplán urék fanatikusak kik az szeretnék, ha a kálvinistákat egy nap alatt mind egy tengerbe kergetnék. Lássá tisztelendő ur, a mi anya szent egyházunk szeretetre tanít minden embert és senkit nem átkoz, melyből nyilván való, hogy a protestáns kálvinizmus nem állhat az elzüllés fokán, ha nem az előhaladásnak éppen az említett elvénél fogva hatalmas előmozdítója, tényezője.

Még csak egyet! Igaz, hogy Saul király nem jó lelkű ember volt, egy izben, azután mégis megszállotta az isteni ihlet és prófétált. Tisztelendő Müller káplán ur ott a pécsi rezidenciájában se lehet jó lelkű ember s noha kisebb Saulnál, őt is megszállotta az Isteni ihlet a vallási türelmetlenségben a keresztyén ellenes kollegialis szeretetlenségben és a más felekezetiük iránti gyűlöletet hirdeti. Sőt többet tesz, a haza iránti kötelesség szeretetet és ragaszkodást is üldözi és bűnnek tartja s hogy ez a haza szeretetet nem üres frázis és a Megváltó parancsán alapul, csakugyan megtanulhatja Müller káplán ur a Kossuth Lajost s a magyarság többi hőseit tisztelő kálvinista papoktól, s azt is, hogy a ker. vallás a tudással, a műveltséggel nem ellenkezhetik.

Persze ezt a tisztelendő ur előtt nem a legjobban hangzik, mert Bona Meyer-nél olvasom: „Nálunk Magyarországon mint mindenütt a kath. papok szellem szintája, igen alant áll. Mértani, böleseleti és vallástudományi kérdésekben teljesen járatlanok. Legfőlegb külső társadalmi műveltségük van. Igazi tudományos műveltségük nincs . . . a vallástudományt szinte utálják. A könyvtől a sulyos tartalmú könyvtől iszonyodnak”.

Ha csakugyan így állana a dolog, meglehetne magyarázni a tisztelendő ur beszédét, de akkor se lehetne azt helyeselni. A pap, a lelkész legalább azt tartozik tudni, ha a Krisztus tanítványa és szolgája, hogy ötet szelidség, alázatosság és szeretet ékesítik. De ajánlom is azért tisztelendő Müller káplán urnak ezt a testvéri szeretetet és jóbékességet, mit Péter apostol a lelkünre köt (I. lev. III. r. 10, 11, 12. v.) „aki akar jó napokat látni tiltsa meg az ő nyelvét a gonosztól és az ő ajkait, hogy ne szóljanak állnokságot. Távozzék el a gonosztól és cselekedjen jót, keresse a békességet és kövesse azt. Mert az Urnak szeméi vannak az igazakon”.

Magyar-Micske.

Dömény Zoltán,
ref. lelkész.

Tanulótársi öszejövetel Tisza-Sason.

Az 1879—80. tanévben Debrecenben végzett hittanhallgatók baráti körét f. é. szept. 1 és 2-án Sarkadi Nagy Imre tiszsa-sasi lelkész fogadta vendégül baráti öszejövetelök alkalmával.

Nem egy tanév pályavégzett hittanhallgatói tesznek baráti fogadást, hogy hosszabb vagy rövidebb időközben vagy Debrecenben, vagy egymás házában az ifjúkor napjaiban kötött barátság ápolása végett megjelennek. Sok tanuló közös emlék, az iskolai élet eseményei, a tanárookra vonatkozó édes vagy keserű reminiscenciák nyerne ily baráti öszejövetelek alkalmával bizalmas megbeszélést s a pályatársak között, kik már öszbe csavarodnak, erősödik továbbra is a baráti érzélem. Így volt ez Tisza-Sason is;

Eppen 29 tanév repült el az iskolától megválások óta fejük felett! Majdnem három évtizeddel lettek tapasztalatokban gazdagok! Alapítottak családi életet, kóstolták az élet édes és keserű emlékeit; küzdelmes papi pályájukon volt alkalmuk érezni a világ és a pálya tövisszurásait, tapasztalni az ur igája hordozásának a világ szerint való kedvezőtlen voltát. És lelkekben mégsem törtek meg! Hoztak magukkal három évtized mulva is a baráti házhoz nemes idealizmust, feltárták egymás előtt a múlt emlékeit, erősítették öszinte igaz baráti érzelmöket.

Nem is régi keletű e gradus tagjai között a baráti találkozás. F. Varga Lajos nanyrabéi lelkész házában jöttek először össze 1904-ben. Második öszejövetelüket a boldogult Torma Károly érköbölküti lelkésznel tervezték 1906-ban, de tagtársuk hirtelen közbejött halála megakadályozta tervöket.

A minden második évben történő öszejövetel Sarkadi Nagy Imre tiszsa-sasi lelkész meghívására ezuttal az ő vendégszerező házában történt. Hogy annál biztatóbb legyen sikere, a szíves házigazda még f. év áprilisában meghívta őket s két terminust tűzött ki az öszejövetelre, melyek közül a pályatársak választottak. Szept. 1-re esett választásuk.

E nap estéjén érkeztek meg Sasra! A heves-nagykunsági egyházmegye e szépen virágzó gyülekezete a Tisza-bal partján Jász-Nagykun-Szolnokmegye déli csücskéjében Csongrádmegye északi megyéje mellett fekszik. Hosszabb uton közelíthető meg vonatról, de közelre esik a Szolnok—Szeged közötti hajójáratnak ughi kikötőjéhez. Hajón tették meg a pályatársak Szolnoktól az utat. Kellemes és üdítő e hajóút. A Tisza partvidéke fűz és rekettyésektől szegélyezett. Majd legelők váltják fel a part erdős részét, melyeknek térségein fel-felszólal a pásztor tilinkója s a nyáj kolompja. Közvetlenül a part mentén falvak népünk tisztaságéretére valló fehérre meszelt házakkal, melyek között

messze kiemelkedik a mindenható Isten imadásának háza! Jólét e falvakban! A szépen fejlődő gyümölcs és szőlő kultúra anyagilag felvirágoztatta e vidék lakóit s a nép kálvinista.

Ha hazánk legmagyarabb folyója a Tisza, az parti vidékének népe is! Hozzá a nép testi egészséges megtermettsége, értelmes arca, vidám életkedve, munkához edzett mivolta! Mindezek a tiszántuli egyházkerület igen kedvező vidékévé varázsolták a „tiszta-zugot“, e virágzó hat folyamparti gyülekezetből (Tisza-Földvár, Inoka, Kürth, Nagyrév, Sas, Ugh) álló részt.

A tiszazug e tipikus magyar gyülekezetének tipikus kálvinista papja: *Sarkadi Nagy Imre*. Szíve, egyénisége tele népünk ideális lelki vonásaival. Nyílt, őszinte férfi! Ilyen beszéde, tette s élete! Szereti népet! Előrelátással és férfias rátermettséggel munkálja lelki és anyagi ekléziáját szépen felvirágoztatta. Szép, tágas épület az Ur háza, melyet renováltatott. Paplak, iskolák, tanítói lakások rendben. A nép adózik egyháza javára, csendben, keresztyéni megadással, pedig a f. évben is egyenes állami adójának 19 százalékát fizette egyházi adóul. Az egyetemes adósegély segélynyújtásának tervezetéseit, a célbavett különböző számítások s a hiába várt segély még mindég nem hozták ki e népet flegmájából, — pedig már egyszer e nép is megérdemelné a segítséget súlyos terheinek hordozása közben.

Sarkadi Nagy Imre nemcsak a lelkiekben, az anyagiak terén is vezető közöttü. Csak bár hallgatnának reá a tunyák, a restek.

Maga is gazda, szép vagyont szerzett népe között. Mikor az 1894. évben a tiszai nagy védgát Szolnok—Csongrád között megépült, megvette gróf Károlyi Sándortól a védgát által használhatóvá tett gyovai szigetet. Ma már Ugh papjával, kedves szomszédjával és komájával Szabó Lászlóval kulturterületté tették az előbb csak legeltetésre alkalmas szigetet. Az óriássá nőtt fűz és nyárfák kiirtva, a gáztól felvert mélyedések helyén szép tömött fűtöket érlelő szőlő ültetvények egymás mellett nemes fajok szerint sorakozva; sokszoros magot fizető buza és árpatablák békésen huzódnak meg a szőlőrészek mellett. Gyümölcsben nemes fajok érnek, melyeket jó pénzért vesz meg a vidéki nagy kiterjedet. ségü gyümölcskereskedés. Minta gazdálkodás ez, jó példa népe előtt, melynek értelmes része követi is papját.

Ma már realis valóságként mondom el ezt a népről s papjáról. Mikor azonban a jelen kedvező voltára rámutatok, nem hallgathatom el, hogy Sarkadi Nagy Imrének is volt népe részéről megpróbáltatásban osztályrésze. Az 1894—97. években, mikor a másfél millió forint kiadással készülő tiszai nagy gátművek épültek, a tiszaparti községekben 2—3 ezernyi számban tartózkodó socialista kubikusok izgatásainak hatása alatt meg-

kondultak a községekben a vészharangok, a nép értelmi és lelki vezetői ellen támadott, már-már úgy látszott, hogy a tiszaparti gyülekezetekben elnémulnak a kálvinista harangok, kába modern jelszavak hatása alatt kóros irányzat nyer diadalt. Az Ur azonban megsegíté öveit, lelki világosságott gyújtott a sötétben, most már bekés és üde az eklézsiális élet, a hol egykor huza-vonas és gyűlölködés diadalmaskodtak.

Itt a gyövi szigeten az árnyas lomboktól körülvett nyári lakban gyűlt össze a kedves társaság. Fájdalom csak részben 5-en: Nagy Lajos, Nagy Dániel, Szabó Elek, Patay Lajos, Szügyi Dániel. Ott voltak azonban a szomszédok, a tiszazugi papok kedves nejek, családok és káplánjaik társaságában: Lóth Bertalan, Szasz Gusztáv, Toth László, Szabó László s a vendéglátó gazda testverje, Kunhegyes papja: Sarkadi Nagy István.

Alljon itt névsora a gradus tagjainak, kik együtt vegeztek pályájukat, kik közül kettőt rabolt el a halál: Aracs Gyula (Drava-Csehi), Doma Gyula (Pusztá Ujlak), Dr. Erdős József (Debrecen), Horváth Antal (Bökény), Kovacs Sebestyén Kálmán (Ipoly-Pasztó), Kürthy Károly (Dabóc), Nánassy Imre (Mezőtelki), Nagy Dániel (Vámospercs), Nagy Lajos (Felsőbánya), Sarkadi Nagy Imre (Tisza-Sas), Patay Lajos (Magyar-Goroszló), Szabó Elek (Okécska), Szabó Lajos (Domahida), Szondy György (Ikland), Szügyi Daniel (Dévaványa), Tamás László (Kraszna-Mihályfalva), Torma Károly (Érköbölkut), Varga Lajos (Nagyrabé), Veress Imre (Irinny), Vincze Ödön (Bekes), Ungváry Gyula (Tamásda).

Ujból felelevenítették fogadalmukat, hogy másodtk évenként felkeresik egymást, erősödnek a közös ideák követésében, mindenekelőtt pedig baráti érzelmeikben. Nyujtsa Isten fogadásuk megtartásához erőt és kegyelmet. Az új találkozási hely Nagy Lajos f.-bányai lelkes vendégszerető háza leend.

Alrab.

Temetési szertartásunkról.

E kérdéshez nem teológiai szempontból kívánok hozzászólni, hanem elmondom nézeteimet a gyakorlati élet szempontjából, mert e kérdést nagyon aktuálisnak tartom. Sok fontos érdek kívánja, hogy temetési szertartásunkat átalakítsuk, annyival inkább, mert ezt nem annyira a dogmatikai szempontok, mint inkább az egyház anyagi viszonyai fejlesztették olyanná, amilyenek ma is látjuk.

Egyik fontos mozzanata temetési szertartásunknak a tanuló gyermekeknek, vagy deákoknak a temetési szertartásban enklésszel való részvétele. Hajdan ezt az egyházközsegek anyagi viszonyai tették szükségessé, mert az egyházközsegek az anyaiskolából kibocsátott rektorok és preceptorok jövedelmét minden módon növelni igyekeztek. Erre szolgáltak a bizonyos teendők

fejében a hivek által fizetett összegek. Így kapott a rektor pézt a halotti anyakönyvi bejegyzésért, a harangozás is így került a rektorok és preceptorok fizetésébe, az óraigazításhoz is ezért kellett érteni a tanítóknak. A „tanuló deákocskák” jövedelmét is így igyekeztek gyarapítani. Ezek a temetéseken énekeltek s ezért csekélyebb pénzösszeget nyertek. Tudomásom szerint, maig is több helyen épen ezért a temetésen enklő elemi iskolás gyermekeket „deákoknak hívják.”

A deákok temetési enklése eleinte azért is szükséges volt, mert a gyülekezet nem tudott jól énekelni, később pedig fentartotta ezt a gyakorlatot az a cél, hogy a deákoknak némi jövedelmet nyujtsanak.

Csodálatos, hogy ez a gyakorlat ilyen hosszú ideig fenn tudta magát tartani. Én úgy hiszem, hogy ez a szokás a református egyház alapelveivel sincs összhangban. A mi egyházunk alapelveinek az felelne meg legjobban, hogy a gyászházhoz összegyűlt hivek mindnyájan részt vennének az enklésben s a halott kikisérése közben is a gyülekezetnek kellene énekelni. Sokkal lélekemelőbb lenne, mint az a rossz szokás, hogy a halottat kikisérő közönség nagy része minden egyébről beszél s minden egyéb magára vonja a figyelmét, csak a temetési szertartásnak isteniszteletszerű jellege nem.

Voltunk már sokan tanui annak, hogy olyan temetéseken, a hol az intelligencia nagyobb számmal jelenik meg a halottas háznál, igazi gyülekezeti enklés jön létre minden mesterkedés nélkül, önként belső buzgóságból. Falusi temetésen is megcsig ez néha. Az ilyen temetési szertartás felelne meg a mi egyházunk alapelveinek.

A tiszántuli ref. egyházkerület nem régen foglalkozott ezzel a kérdéssel, igaz, hogy nem a gyülekezetek vagy egyházi hatóságaink kedvezményes részére, hanem egy miniszteri leirat kapcsán. Ezt a harározatot jónak látom felujítani, annyival inkább, mert tudtommal ennek a határozatnak alig volt valami hatása. Itt van a debreceni ref. tanítóképzőintézet növendékeinek esete is, kik a folytonosan épülő, külsőségeivel már nagy terjedelművé vált, Debrecenben egészségük veszélyeztetésével teljesítik a temetési szolgálatot. Nem célok e kérdésben véleményt nyilvánítani, az egyházkerület bölcsesége majd megtalálja a kérdésnek leghelyesebb megoldási módját. De felemlitem azért, mert e kérdést egész egyházkerületünkben egyöntetűen kellene megoldani.

Az említett egyházkerületi határozat, mely 1896-ban kelt, a közoktatásügyi miniszter rendeletének a hatása alatt jött létre. A miniszter emlékeztett 1888. évi rendeletére, melyben helytelenítette azon régi időből való szokást, hogy a halottakat iskolás gyermekekkel enklészel kísérik ki, melynek ha meg volt is erkölcsi alapja, mintegy gyülekezetszerű gyakorlás által igen káros értékűvé vált, e mellett sok kárt okoz, elvonja a gyermekeket sokszor egész délután az iskolától, járványok alkalmával a gyermekeket a fertőzés veszélyének teszi ki, késő ősszel, télen és tavasszal a több kilométernyire fogyatékosan öltözött gyermekek órákon át rossz időjárás minden káros hatásának ki vannak téve, torkukat megerőltetik. A miniszter mindezen okokból kérte a püspököt, hogy ezen szokást szüntesse be különösen járványok alkalmával és rossz időjárásban.

Az egyházkerületi gyűlés erre vonatkozó határozatában kijelentette, hogy méltányolja a miniszteri leiratban felhozottakat, de nem téveszti szem elől, hogy a

temetési éneklés vallásos szertartásunk lényeges részét teszi. Felhívja azért az egyház előjáróit, hogy temetéseknél a felnőtt egyháztagnak az éneklésben való alkalmazását mellőzhetővé tenni igyekezzenek. Eddig is csak a felsőbb osztályú és ismétlő iskolás gyermekeket alkalmazták, járványos időben pedig a gyermekeknek temetésre való járását ne engedjék.¹ Az egyházkerület e határozatát 1896-ban megújította.²

Tudtommal azóta minden a régiben maradt. Pedig, hogy a falusi iskolás gyermekek éneklésének, még ha az egészségügyi és tanügyi szempontoktól eltekintünk is, nincs olyan lélekemelő hatása, mint a halotti gyülekezet éneklésének, arról azt hiszem, vitatkozni sem kell. Elevenítsük fel tehát ezt a kérdést és próbáljuk úgy rendezni, hogy mind a közoktatásügyi, mind pedig a szorosan vett egyházas érdek meg legyen óva. Sőt ezen kérdés megoldásaival tegyük temetési szertartásunkat lélekemelőbbé: hozzuk be a gyermekek éneklése helyett a gyülekezeti éneklést.

Dr. Barcsa János.

Német egyházi szemle.

Az *Evangelikus szociális kongresszus* ez évi gyűlését Dessauban tartotta. Junius 9-én volt a megnyitó gyűlés. Rohrer, az egyesület ifjusági osztályának a titkára, a ki az iskolát elhagyott ifjuság gazdasági szükségletéről akart értekezni, betegsége következtében nem jelenhetett meg. Helyette Scultz és Classen lelkészek foglalkoztak ezen kérdéssel: Minő kötelességei vannak a művelt keresztyennek az ifjusági munkában. Azt fejtegette a két értekező, hogy az ifjuság épen az iskola elhagyása és a katonai élet megkezdése között van legjobban elhanyagolva, mivel még a szülői ház sem teheti meg a kötelességét minden tekintetben. A mi kötelességünk az, hogy az ifjakat nem az egyes pártok számára, hanem a vallás erkölcsi életnek nyerjük meg.

Ezen értekezés után Harnack berlini tanár titkos tanácsos üdvözlő beszéde következett. A kongresszus — így szövelt — számos ellenséggel küzd és ezen viszszas állapotok alatt sokat szenved. Ennek oka főképen ezen két szóban rejlik: „evangelikus” és „szociális” a melyek fontos problémát rejtenek magokban. „Szociális” alatt érjük egyfelől azt a törekvést, hogy mindenki számára egyenlő igazságot és az érzelmeik egyenlőségét kölcsönös tisztelettel szerezzük meg. Másfelől az individualizmusnak ezen alapelvét fejezi ki: mindenki művelje tehetségét, úgy hogy ez által az egésznek szolgáljon. A mi társadalmunk nem homokhegy, hanem élő organizmus. A két szélsőség között még nagy terület van, a melyen nagyon nehéz az az elhatározás, hogy az egyenlőség vagy a különbözőség érvényesüljön-e. És ezen a mezőn dolgozik a kongresszus. Hasonló nehézség észlelhető az „evangelikus” fogalomban. Ez alatt most az evangelikus egyházat, majd a Jézus evangéliumát értik. „Eszköz” és „lényeg” tehát mind a kettő kifejezésre jut ebben a részben. Itt is nagy fel-

adat előtt áll a kongresszus: azt akarja, hogy az evangélium fényét és világát be vigye a szívekbe. Egyszer s mind az egyháznak segítsége, teljes eszköze akar lenni.

Neumann más irányban fűzi tovább a beszéd fonálát. Az elmúlt század három egymástól különböző gondolat története: Pädagogia (Basedow, Pestalozzi, Fichte, Goethe), politika és socializmus. Ezen gondolatok mindegyikénél meg volt az enthusiasmus korszaka. Egyszersmind mindegyiket elérte a systematizálás sorsa. De egyiksem enyészik el egészen. Azok a szellemek, a melyek egykor tündököltek, időről-időre jelentkeznek. A teremtés és a segíteni akarás ös eleme újra előtör mint a hamburgi ifjusági munkálatokban. De ez egyszersmind vallási elem is. Hiszen az Isten elő. Vajha ezen üdvöt hozó hírek zúgnának közöttünk is.

A következő nap volt a főgyűlés, a melyen mintegy 600 vettek részt. Harnack megnyitó beszéde után különböző üdvözlő beszédek következtek. A legelső értekező Deissmann berlini tanár volt ezen témával: „Az összkeresztyénség és az alsó néposztály.” A szocialdemokratia Jézust socialreformerré tette. Ezen felfogáshoz az alapot Kautsky és Kalthoff szolgáltatták. És ha ez a felfogás tudományosan meg van már cáfolva, annyi bizonyos, hogy az összkeresztyénség szorosan összefonódik az alsóbb néposztály életével. Jézus és Pál főképen az alsóbb néposztályra hatnak. Az ács és a sátor szövő ugyanazon alapon áll. Pál tanítása Philóval szemben népies volt. Ezen alsóbb körökben azonban ez az új mozgalom nem úgy hatott, mint világnézet, nem is mint humanizmus, hanem mint vallás.

A rendkívül magas színvonalú vitákban, a mely ezen értesítés után következett, Harnack, Naumann, Fischer, Slerz vettek részt. Délután Francke berlini tanár értekezett a „Közhasznú jogi tanács”-ról, a mely a lelkiismeretlen zugügyvédekkel szemben rendkívül szükséges a nép számára.

Junius 10-én a kongresszus népies estélyt tartott, a melyen először Rauschenbusch amerikai német tanár igen érdekesen fejtegette ezen témát: *Német szokások az ivásnál amerikai világításban.* Az értekező igen vonzóan ismerteti az amerikaiak nagy részénél az abstinentiát s azt, hogy ott a nők és férfiak épen azért közlekedhetnek szabadon, mivel az emberek tartózkodnak a szeszes italoktól. Nálunk az élet kiemelkedő pontjait (keresztelő, esketés, temetés) a sok ivás ékteníti el. Amerikában az egyházakra nézve az abszintia magától értetődő dolog.

A tér szűke miatt a következő értekezéseknek csak a címet említjük fel: Pfenningdorf (Dessau) *A keresztyénség és a haladás.* D. Rade (Marburg) *A német lelkészek angolországi utazása.* D. Neumann birodalmi gyűlési képviselő: *A szociális reform korszakai Németországban.* Az I. korszak a múlt század nyolcvanas évei a midőn gondoskodás történt az elaggottak, — beteg és szerencsétlenül jártakról. A II. korszak 1890-ben kezdődik (munkásvédelem, munkaszerződés, nők munkája, vasárnapi munka). A III. korszak, a jelenlegi, a midőn szemünk előtt folynak le az egyletek, a különböző szakszervezetek létesítése.

Jan. 11-én d. e. 9 órakor a főtitkár Schneemelcher előterjesztette a szokásos évi jelentést, amelyből kitűnik, hogy az egyesületnek jelenleg 1391. tagja van. Majd röviden előadta az egylet kiemelkedő mozzanatait.

¹ Egyh. ker. jkv. 1888. 45 p.

² U. o. 1896. 61 p.

1891-óta, amidőn az evangélikus socialis kongresszus létesült. Végül igen érdekes értekezést tartott Dr. Vychgram (Lübeck): „A leányiskolák reformja”-ról, az értekezést követő széleskörű vitában több nő vett részt.

Ezek után Harnack köszönetet mondva az előadónak szívélyes szavakkal zárta be a 19. kongresszust.

* * *

Ezen év elején voltak a *német lelkészek Angliában*, hogy az ottani egyházi életet tanulmányozzák. Ugy az Angol király, mint az egyházi és politikai hatóságok a legnagyobb szívélyességgel fogadták a német kulturának ezen munkásait, érdekesen írja le Rade morkurgi professor angolországi benyomásait, amidőn a többek között ezeket mondja: A német patristismus abban áll, hogy minden pillanatban készek legyünk háborút kezdeni. Mig Angolországban a királyt úgy tekintik, mint beke fejedelmét, addig nálunk az uralkodó ellenkezőleg a beke megháborításának a gyanuja alatt áll. Ennek oka az, hogy a mi nemzetünk még fiatal s szűkséget érzi annak, miszerint patriatismusáról, tanubizonyosságot tegyen. Más nemzetek nem értik ezt. Reájok neve a patriatismus magától értetődő dolog, amiről nem szokás beszélni. A német egyházaknak ezzel szemben az a kötelességük, hogy a világ béke eszmejevel ezután többet ioglalkozzanak. Majd szembe állítja Rade a német és angol socialis viszonyokat s arra a konklúzióra jut, hogy a német munkásság megélhetése könnyebb, mint az angolé és hogy a németeknek nincsenek olyan veszedelmes kinövésai, mint Angliában.

(Vége.)

Veress István.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Tájékozás a kongresszus rendezéséről.** Az O. R. L. E. őszi kongresszusának budapesti rendező bizottsága e hó 5-én Hamar István theol. tanár elnöklete alatt megalakult és megkezdte munkáját. A bizottság tagjai vallás- és Bethlen Gábor-Köri főiskolai ifjak. Ez a bizottság gondoskodik a kongresszuson résztvevő lelkésztestvérek fogadásáról, elszállásolásáról és étkezéséről. A szállodákban olcsó szállásokat keres. Az ismerkedési estély és a közebéd helyéről gondoskodik. Kedvezményes fürdő és villanyos jegyeket szerez. A szűk anyagi viszonyok között élő lelkésztestvérek számára fővárosi református családoknál szállást és ellátást eszközöl ki, mivel ez a családoknál való elhelyezés egyelőre csak kisebb méretű lehet, kérjük, hogy csupán a szűkös anyagi viszonyok között élő

lelkésztestvérek jelentkezzenek az ily módon való elhelyezésért. Lapunk következő számában a rendezőbizottság névszerint közli a szállodák, vendéglők, stb. jegyzékét. A bizottság felkéri a vonaton érkező kongresszusi tagokat, hogy kabátjuk gomblyukában fehér szalagot, vagy karkardát viseljenek. Ugyanílyan viselnek a fogadó bizottság tagjai is, a kölcsönös felismerés és a fogadás lehetősége végett. A kedvezményes szállásért és ellátásért való jelentkezések Hamar István bizottsági elnökhöz (IX. Kálvin-tér 7.) intézendők. Budapest, 1908. szeptember 7. Veress Jenő, a bizottság jegyzője.

— **A déli vasut** vonalán felszálló lelkészek méltóztassanak sürgősen jelenteni, hogy kedvezményes jegy iránti igényüket a déli vas-pálya vonalán kívánják érvényesíteni.

— **A kedvezményes szállás és ellátás** iránti igényeket méltóztassanak Ntiszt. Hamar István theol. tanár urnál (Budapest IX. Kálvin-tér 7. sz.) jelentkezni, aki a budapesti rendezés teendőire szervezett bizottság elnöklését szíves volt magára vállalni. Különben a jelentkezés erre nézve majd nem felesleges. mert a kedvezményes szállást és ellátást adó szállodákat, vendéglőket előzetesen közölni fogjuk s az egy kerületbe tartozó lelkészeket igyekszik a bizottság csoportosan elhelyezni minden külön bejelentés nélkül is.

— **Kedvezményes vasuti jegyeket** úgy a magyar állam vasutak, mint a déli vas-pálya vonalára sikerült ki eszközölni. Nem tartózhat tehát már most vissza senkit sem a nagy költségek. A nagy fontosságú érdekek pedig egyenesen követelik, hogy minél gyorsabb diadalra juttatásukban mindnyájan részt vegyünk; hogy majd a késznek minden fáradság nélkül kapása meg ne szégyenítsen vagy ellenesetben a kevés szám miatt beállandó sikertelenség meg ne vádoljon. Még nem késő a jelentkezés, csak minél sürgősebben történjék a név, lakhely utolsó posta, vármegye vasuti felszálló hely pontos és olvasható jelzéssel.

— **Nyilatkozat.** A Sárospataki Ref. Lapok szokásához híven ismét egy csomó valótlansággal áll ki a küzdőtérre. A reám vonatkozók közül csupán csak a következőket sorolom fel: 1. A Warga-féle mű seminő részletének „előleges megtekintésére és megbírlására” nem tett soha senki felszólítást, tehát nem is „utasíthatom vissza sértődötten”. Antal Géza dr. egyebet, olyat szeretett volna előlegesen megtekinteni, a mit nem is volt szándékomban írni, t. i. a III. kötet elő-

szavát. Egyébről sohasem volt köztünk szó, de miután szerződésre se léptem volna. Ugyisintén nem vállalkoztam volna a mű kijavítására és kiegészítésére, ha ki lett volna kötve, hogy „az új átdolgozásnak (a miről szó se volt soha) a Warga felfogása szerint kell történnie“, Tehát ez is valótlanosság. 3. Sokkal rutabb valótlanosság már az, hogy „meggyőződésem ellenére a mások gyűlöletének szolgálatába állottam“ akkor amikor dr. Kovács Ödön ellen külön íven megjelent cikkemet megírtam. Nekem ennek a dolgozatnak a tartalma és lényege ma is meggyőződésem, csak az egészek a modorát sajnálom és ezért kértem bocsánatot dr. Kovácstól, még pedig nem akkor, amikor „még hasonlótam kolozsvári pártfogóimmal“, hanem a dr. Kovács tanári jubileumakor, tehát amikor már elkerültem Erdélyből (1894. őszén) és miután már évek óta leveleivel is igazolható jó viszony állott fenn közöttünk. És hogy mennyire nem igyekszem titkolni ezt a munkácskámot, bizonyítja az a körülmény, hogy műveim a Pallas Nagy Lexikonában, mint a Theologia Ismeretek Tárában közölt kimutatásába fölvettem. A Warga-féle egyháztörténetben semmi helye nem volt a fölemlítésnek, épen úgy, mint sok más munkának — köztök az enyémekek is, p. o. Rácz plagiumait leleplező füzetnek, — a melyek nem tudományos dolgokkal foglalkozván, nem bírnak maradandóbb jelleggel. 4. Az épen is tendenciózus híresztelés, hogy „ünnepelettem magamat“. A sárospataki ifjuság nem bérencek hada, melyet orránál fogva lehet vezetni. 4. Valótlanosság, hogy Rácznak csak az 1889-iki „csekélységét“ (rácias neve a plagiumnak) „akarom büntetni“. Én egész plagizálási hajlamát és újabb is megnyilatkozott szokását tartom büntetendőnek. 6. Teljesen rosszhiszemű valótlanosság, hogy nem bizom a kálvinista bírák igazságszeretetében, részrehajthatlanságában. Kijelentem végül, hogy a sárospataki kollegium belbékéjének ápolására alapított, de ebbeli hivatását csak egy kollegája elleni becsületsértésért jogerősen elítelt egyén lelkületéhez mérten betölteni tudó lappal nem fogok többé szóba állani, csupán a büntető bíróság előtt. Sárospatak, 1908. aug. 31. Zoványi Jenő.

— **Évnyitás a kollegiumban.** A szokott ünnepélyek keretében f. hó 9-én nyílt meg a kollégium ujesztendeje. A kollegiumi összes tanintézetek a három akadémia — theologia, jogi és bölcsészeti — a főgimnázium, a tanítóképző és azzal kapcsolatos elemi iskola tanárai, tanítványai szép ünnepélyes menetben vonultak fel a templomba, segedelmet kérő istenítiszteletre, melyen Csiky Lajos imádkozott. Jelen voltak ez alkalommal gr. Dégenteld József főgondnok, János Zoltán lelkész, Simonffy Imre helyi gondnok, Kovács József Debrecen város polgármestere, Oláh Károly, Csóka Sámuel tanácsnok, Roncsik Lajos főszámvevő és még számosan az iskola és a tanügy barátai s a szülők közül. Isteni tisztelet végeztével a templomi közönség a tanárokkal tanulókkal a főiskola dísztermébe vonultak át, hol Dávidházy János mint legidősebb es-

peres és egyházi elnök üdvözölte az új igazgatót dr. Jászi Viktort, a tanárokat és tanulókat és megható szavakkal kérte rájuk az Isten áldását. Szavára dr. Jászi Viktor válaszolt és a debreceni kollegium hatalmas faktorait, a kerületet a várost egyházat, tanulókat és tanárokat aposztrofálta. Nagy tetszést arattak különösebben a főgondnokra vonatkozó szavai, melyekre a gróf rögtön válaszolt és az iskola iránti mély rokonszenvéről tett meleg hitvallást. Beszédében megemlékezett a debreceni egyetem ügyéről is, mely a bölcsészeti kar felállításával és a tanárképzés megkezdésével ismét közelebb jutott a megvalósításhoz. Szépen egészítette ki a szeretett és ünnepelet főgondnok szavait Oláh Károly kulturtanácsos, a ki lelkes szavakkal hirdette, hogy a debreceni egyetem ügye jó kezekbe van letéve és a nagy eszme nemsokára megvalósul. Szavai nagy váradalmakkal töltöttek el. Mert régen várjuk már, hogy mozduljon a dolog, a mely sem a városra sem a kerületre nem maradhat már tovább függőben. Az egyetem miatt minden további fejlesztése a kollegiumi tanintézeteknek megakadt. — Azzal is el kell számolnunk, hogy a protestáns áldozatkészség forrásai a 4 karu tudományos egyetem előtérbe nyomulása miatt meglehetősen apadóban vannak. Erre az áldozatkészségre pedig nekünk ezután is szükségünk lesz. Az állami egyetem mellett a helyesen szervezett internátusok fogják tovább szolgálni egyházunk és a magyarság érdekeit. Kétségtelen azért, hogy a mai bentlakási és tápintézeteki intézmények gyökeres átalakítására és nagyarányú kiépítésére kell vetni erőnket. E mellett diák otthonokról is kell gondoskodni. Mindezek megvalósítása továbbra is hiveink buzgóságára és áldozatkészségére vár s mindenekfelett a vezetőség és a tanárok közreműködésére és képeségeire. Ez utóbbinak adta bizonyosságát és próbáját dr. Jászi Viktor rektor professor magas színvonalon tartott és nagy tetszéssel fogadott megnyitója a tanítás szabadságáról. Emelkedett hangulatban oszlott szét ennek hatása alatt az összegyűlt közönség, melylyel együtt mi szerencsés esztendőt kívánunk a kollegiumnak, a tanároknak, a tanulóknak s a magyarságnak is.

A püspöki hivataltól.

A nt. ref. esperes uraknak.

Az egyetemes konvent főtisztelője és nagyméltóságú elnöksége felterjesztést intézett a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz az

1896. évi január hó 1. előtt, vagy is a lelkészi gyámintézet életbelépte előtt elhalt református lelkészek özvegyeinek gyámolítása érdekében.

A vallás és közoktatásügyi miniszter ur f. é. július hó 28-ról kelt 75105. sz. a. kelt s a konventi elnökséghez intézett leiratában kilátásba helyezte, miszerint rajta lesz, hogy az e célra szükséges állami segély a lehetőséghez képest az 1910. évi állami költségvetésbe felvételük.

A miniszter ur felkérte az egyetemes konvent elnökségét, hogy az érdekelt özvegyek anyagi helyzetének ez idő szerint megélhetési forrásaiknak figyelembe vétele mellett közöljék az özvegyek nevét, életkorát, lakóhelyét, férjük elhunytának napját, valamint egyéenként azt a minimális összeget, mely nyomoruk enyhítésére feltétlenül szükséges.

Ebből kifolyólag felkérem a nagytiszteletű Esperes urakat, hogy a megyeik területén élő és lakó s 1896. évi január 1. előtt özvegygyé lett lelkésznéket gondosan összeírni és kimutatásba egybefoglalni s az így elkészített kimutatást legkésőbb f. évi október hó 5-ig hozzám beküldeni méltóztatassanak.

A kimutatás rovatos iven így volna készíthető:

Kimutatás a-i egyházmegyében azon lelkésznékről, a kik 1896. évi január hó 1. előtt lettek özvegyekké.

1. Az özvegy neve. 2. Életkora. 3. Lakóhelye. 4. Férje elhunytának éve, napja. 5. Anyagi helyzete. 6. Megélhetési forrásai. 7. Minimális összeg, mely a megélhetésre szükséges.

Midőn a Nagytiszteletű Esperes urakat ez irányban sürgős intézkedésre és pontos jelentéstételre felkérni.

A főtiszteletű konventi elnökség értesítése szerint a zsinati és konventi nyomtatványokból a konventi irattárnak Debreczenből Budapestre leendő átszállítása alkalmából bizonyos felesleg ki fog selejteztetni.

Felkérem ennél fogva a nagytiszteletű Esperes urakat s általuk a Lelkésztársakat, egyházkerületi, egyházmegyei és egyházi tisztviselőket, hogy a mennyiben a zsinati és konventi nyomtatványokból, jegyzőkönyvekből könyvtáraikat kiegészíteni kívánják, az általuk óhajtott nyomtatványok jegyzékét közvetlenül a konventi központi irodához, Budapest, Üllői-ut 14. szám, szeptember hó 30-ig küldjék be, mely esetben a kért nyomtatványok, — ha készletben vannak

— megküldetnek az illetőknek. A később érkező kérelmek figyelmen kívül fognak maradni.

Teljes tisztelettel vagyok

Debrecen 1908. augusztus hó 31-én.

püspök helyett

Dicsőfi J.

egyh. ker. főjegyző.

— **Házi ipart terjesztő reform. lelkészné.** Az abaujmegeyi eskárosi ref. lelkész neje Rác Kálmánné válalkozott legelőször arra, hogy a kassai női gazdasági intézet házi szövöiparát a minisztérium közetett felhívására megtanulja és községében s annak a környékén a lányokkal nőkkel megkedveltesse s azok kezében nem csekély jövedelem forrásává tegye. E célból négy hónapon át jár be hetenként háromszor Kassára vonaton az intézetbe s az ősszel megkezdí egyházközsége s környéke arra való leányainak, asszonyainak háziszövészetre való tanítását. Kísérje mennél nagyobb siker törekvését s támadjanak minél több követői a lelkésznéhez a legjobban illő nemesen szép példájának.

— **A legöregebb magyar református tanár halála.** Lapunk mai számában egy rövid, de nagyon tartalmas és megszívlelésre való cikket közlünk, melyet *Baksay István*, a legöregebb magyar ref. tanár küldött be. E hó 18-án ülte meg 89-ik születésnapját, megérven azt jó testi erőben és lelkének azzal a bámulatraméltó frissességével, mely a kis cikkből is kitünik. Bölcsesség szól az ő ajkáról és okos tanítás foly pennájából. Isten választotta, akire tisztelettel kell tekintenünk és szavát áhitattal kell hallgatnunk. Tapasztalatban, tudományban gazdag, hitben erős, áldozatkészségben utólérhetetlen, tanácsadásban első férfi, aki a rimaszombati fényes ref. egyház élén tündököl, mint annak példaszzerű főgondnoka. A jó Isten toldjon még éveikhez éveket, hogy sokáig tündököljék előttünk ref. anyaszentegyházunk, a magyar közművelődés és emberbaráti intézmények javára és diszére.

— **A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság.** Budapestén október 1. és 2. napján tartja meg XXI-dik nagygyűlését, a következő renddel: I. Istentisztelet. Ideje: október 1., d. u. 3 óra; helye a Kálvin-téri templom. Imádkozik Kacziány János budapesti ág. h. evang. esperes; prédikál Szalócy Pál tiszavalki református lelkész. II. Hegedüs Sándor-ünnepély. Ideje: Istentisztelet után; helye a Kálvin-téri templom. Az ünnepélyt megnyitja dunántuli reform. püspök, a M. P. I. T. t. elnöke, emlékbeszédet tart dr. Antal Géza pápai theologiai tanár. Az istentisztelet és a Hegedüs-ünne-

pély végeztével gyűjtés a Károli-alap-ra, melyet népszerű vallásos iratok kiadására fordít a Társaság. III. Belmisszió-est. Ideje: október 1., este 6 óra; helye: a Kálvin-téri templom. A belmisszió-estét alkalmi főhásszal és bibliamagyarázattal megnyitja Baksay Sándor dunamelléki püspök, a M. P. I. T. t. másodelnöke. A fővárosi belmissziói intézményeket ismertetik az Ifjúsági-egyesület, a Lorántffy-egyesület, a Bethánia és a Bethesda köréből fölkért előadók. Részletes program az összejövetel alkalmával. A belmisszió-est perselypénze a nagygyűlés költségeire szolgál. IV. Közgyűlés. Ideje: október 2., d. e. 10 óra; helye a Nemzeti Múzeum diszterme. Az ülést megnyitja és vezeti Zsilinszky Mihály nyug. államtitkár, az M. P. I. T. v. elnöke. Tárnyai Szóts Farkas Társulati titkár előterjesztésében: 1. Jelentés az 1907. évi számadások megvizsgálásáról és a vagyoni helyzetről. 2. Az 1909. évi költségvetés. 3. A múlt, jelen és a jövő évi kiadványokról. 4. A Koszoru füzetek és a Házi-Kincstár kötetek 1907. évi forgalmáról. Lépések a Károli-alap gyarapítása és kiadványterjesztés fokozása érdekében. 6. A tagok számáról, a vidéki körökről, a Társaság halottairól. 7. Ballagi Géza, Bartók György, Duka Tivadar, Kiss Aron püspök, Weber Samu elhunyt tagok és Kecskeméthy István lemondott tag helyenek betöltése az igazgató állományban. 8. A számvizsgálók megválasztása. 9. Esetleges indítványok. Megjegyzés: A közgyűlésen csak a Társaság pártfogó, alapító és rendes tagjainak van szavazati joguk. Vendégeket azonban azonban a közgyűlésen is szívesen lát a Társaság. Október 2-án délután a fővárosi belmissziói intézmények (Prot. Árvaház, Nagypénteki Szeretetház, Lorántffy Zs. egylet diakonisszaképzőintézete, Bethesda-kórház, Traktátus-társulat és Luther-társaság könyvraktára) csoportokint való megtekintése. V. Diszülés. Ideje: október 2., este 6 óra; helye: a Nemzeti múzeum diszterme. 1. A gyűlést megnyitja és vezeti Zsilinszky Mihály, az M. P. I. T. v. elnöke. 2. Sörös Béla losonci református lelkész előadása: A. M. P. I. T. a belmisszió szolgálatában. 3. D. Masznyik Endre előadása: Egyesek és hatóságok teendője a vallásos irodalom, illetve a M. P. I. T. érdekében. 4. Szabolcska Mihály temesvári református lelkész: Költemények. 5. Az ülés berekesztése.

Pályázat.

A békésbányai református egyházmegyében a gyomai ref. egyik lelkészi állásra pályázat hirdettetik. Javadalom: 1. Kézpénz 400 azaz Négy száz korona. 2. $\frac{3}{4}$ azaz Háromnegyed telek föld. 3. $\frac{1}{4}$ azaz Egy negyed telekföldért 140 azaz Egy száznegyven korona. 4. Buza 31 H. 22 l.

azaz Harmincegy Hekt. 22 lit. az egyház magtárából. 5. Árpa 31 H. 22 l. azaz Harmincegy Hekt. 22 lit. az egyház magtárából. 6. Tüzi fa 5 öl. 7. Stóláré a főtiszt. superintendia megalapítása szerint, lelkésztársával egyenlően megosztva. 8. Lakhely. A föld utáni járó adót a főtiszt. superintendia rendelete szerint az egyház fizetendi, azon megjegyzéssel, hogy ha tán jövőre a földek adómentesek lennének, azon esetben a föld adót illető lelkész urak fizetésekhez nem csatolhatják.

A lelkészi javadalom hivatalos becsösszege 3100 kor. azaz Háromezeregyszáz korona.

Pályázati határnap 1908. október 5.

Pályázók az E. T. II. t.-c. 16. §. rendelkezése szerint felszerelve, jelzett határnapig folyamodványokat Dombi Lajos espereshez (Gyula Békés megye) küldjék be.

Az állomás 1909. október 1-ső napján foglalandó el.

Debrecen, 1908. szeptember 7.

püspök helyett

Dicsőfi József
egyh. ker. főjegyző

Pályázat.

A Nagy József 1000 azaz ezer koronás alapítványra.

Ezen esztendőben a lelkészi pályán már érdemmel szolgált és szolgáló olyan jeles férfiak pályázhatnak, akiknek olyan külföldi utazás a céljuk, amelyet a tudományos és tapasztalati műveltség előhaladása koronként szükségessé tesz.

Felvételi kellékek: a) Az alapítványt élvezni óhajtó magyar születésű, református vallású s a felsőbb tudományokat a debreceni főiskolában végzett legyen; b) észtehetsége kitünő, erkölcsi jelleme fedhetetlen; c) életpályája a lelkészi; d) a bölesészeti és hittanszaki tudományokon kívül a latin nyelvben annyira jártas legyen, hogy a római klasszikus írókat jól értse, a görög nyelv-tanban az iskolai bizonyítvány szerint kitünő osztályzata legyen; az élő nyelvek közül pedig a német nyelvet teljesen értse és egész folyékonyssággal beszélje; végre a francia nyelvben is birjon oly előkészülettel, hogy a könyveket jól értse.

1896. évi január hó 1. előtt, vagy is a lelkészi gyámintézet életbelépte előtt elhalt református lelkészek özvegyeinek gyámolítása érdekében.

A vallás és közoktatásügyi miniszter ur f. é. július hó 28-ról kelt 75105. sz. a. kelt s a konventi elnökséghez intézett leiratában kilátásba helyezte, miszerint rajta lesz, hogy az e célra szükséges állami segély a lehetőséghez képest az 1910. évi állami költségvetésbe felvétessék.

A miniszter ur felkérte az egyetemes konvent elnökségét, hogy az érdekelt özvegyek anyagi helyzetének ez idő szerint megélhetési forrásaiknak figyelembe vétele mellett közöljék az özvegyek nevét, életkorát, lakóhelyét, férjük elhunytának napját, valamint egyénenként azt a minimális összeget, mely nyomoruk enyhítésére feltétlenül szükséges.

Ebből kifolyólag felkérem a nagytiszteletű Esperes urakat, hogy a megyéik területén élő és lakó s 1896. évi január 1. előtt özvegygyé lett lelkésznéket gondosan összeírni és kimutatásba egybefoglalni s az így elkészített kimutatást legkésőbb f. évi október hó 5-ig hozzám beküldeni méltóztassanak.

A kimutatás rovatos iven így volna készítenendő:

Kimutatás a-i egyházmegyében azon lelkésznékről, a kik 1896. évi január hó 1. előtt lettek özvegyekké.

1. Az özvegy neve. 2. Életkora. 3. Lakóhelye. 4. Férje elhunytának éve, napja. 5. Anyagi helyzete. 6. Megélhetési forrásai. 7. Minimális összeg, mely a megélhetésre szükséges.

Midőn a Nagytiszteletű Esperes urakat ez irányban sürgős intézkedésre és pontos jelentéstételre felkérni.

A főtiszteletű konventi elnökség értesítése szerint a zsinati és konventi nyomtatványokból a konventi irattárnak Debreczenből Budapestre leendő átszállítása alkalmából bizonyos felesleg ki fog selejteztetni.

Felkérem ennél fogva a nagytiszteletű Esperes urakat s általuk a Lelkésztársakat, egyházkerületi, egyházmegyei és egyházi tisztviselőket, hogy a mennyiben a zsinati és konventi nyomtatványokból, jegyzőkönyvekből könyvtáraikat kiegészíteni kívánják, az általuk óhajtott nyomtatványok jegyzékét közvetlenül a konventi központi irodához, Budapest, Üllői-ut 14. szám, szeptember hó 30-ig küldjék be, mely esetben a kért nyomtatványok, — ha készletben vannak

— megküldetnek az illetőknek. A később érkező kérelmek figyelmen kívül fognak maradni.

Teljes tisztelettel vagyok

Debrecen 1908. augusztus hó 31-én.

püspök helyett

Dicsőfi J.

egyh. ker. főjegyző.

— **Házi ipart terjesztő reform. lelkészné.** Az abaujmezei eskárosi ref. lelkész neje Rác Kálmánné válalkozott legelőször arra, hogy a kassai női gazdasági intézet házi szövőiparát a minisztérium közétett felhívására megtanulja és községében s annak a környékén a lányokkal nőkkel megkedveltesse s azok kezében nem csekély jövedelem forrásává tegye. E célból négy hónapon át jár be hetenként háromszor Kassára vonaton az intézetbe s az ősszel megkezdí egyházközsége s környéke arra való leányainak, asszonyainak háziszövészetre való tanítását. Kísérje mennél nagyobb siker törekvését s támadjanak minél több követői a lelkésznéhez a legjobban illő nemesen szép példájának.

— **A legöregebb magyar református tanár halála.** Lapunk mai számában egy rövid, de nagyon tartalmas és megszívlelésre való cikket közlünk, melyet *Baksay István*, a legöregebb magyar ref. tanár küldött be. E hó 18-án ülte meg 89-ik születésnapját, megérvén azt jó testi erőben és lelkének azzal a bámulatreméltó frissességével, mely a kis cikkből is kitünik. Bölcsesség szól az ő ajkáról és okos tanítás foly pennájából. Isten választotta, akire tisztelettel kell tekintenünk és szavát áhitattal kell hallgatnunk. Tapasztalatban, tudományban gazdag, hitben erős, áldozatkészségben utólrhetetlen, tanácsadásban első férfi, aki a rimaszombati fényes ref. egyház élén tündökölt, mint annak példaszzerű főgondnoka. A jó Isten toldjon még éveivel éveket, hogy sokáig tündököljék előttünk ref. anyaszentegyházunk, a magyar közművelődés és emberbaráti intézmények javára és dízére.

— **A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság.** Budapestén október 1. és 2. napján tartja meg XXI-dik nagygyűlését, a következő renddel: I. Istentisztelet. Ideje: október 1., d. u. 3 óra; helye a Kálvin-téri templom. Imádkozik Kacziány János budapesti ág. h. evang. esperes; prédikál Szalócy Pál tiszavalki református lelkész. II. Hegedüs Sándor-ünnepély. Ideje: Istentisztelet után; helye a Kálvin-téri templom. Az ünnepélyt megnyitja dunántuli reform. püspök, a M. P. I. T. t. elnöke, emlékbeszédet tart dr. Antal Géza pápai theologiai tanár. Az istentisztelet és a Hegedüs-ünne-

pély végeztével gyűjtés a Károli-alap-ra, melyet népszerű vallásos iratok kiadására fordít a Társaság. III. Belmisszió-est. Ideje: október 1., este 6 óra; helye: a Kálvin-téri templom. A belmisszió-estét alkalmi főhásszal és bibliamagyarázattal megnyitja Baksay Sándor dunamelléki püspök, a M. P. I. T. t. másodelnöke. A fővárosi belmissziói intézményeket ismertetik az Ifjúsági-egyesület, a Lorántffy-egyesület, a Bethánia és a Bethesda köréből fölkért előadók. Részletes program az összejövetel alkalmával. A belmisszió-est perselypénze a nagygyűlés költségeire szolgál. IV. Közgyűlés. Ideje: október 2., d. e. 10 óra; helye a Nemzeti Múzeum diszterme. Az ülést megnyitja és vezeti Zsilinszky Mihály nyug. államtitkár, az M. P. I. T. v. elnöke. Tárnyai Szóts Farkas Társulati titkár előterjesztésében: 1. Jelentés az 1907. évi számadások megvizsgálásáról és a vagyoni helyzetről. 2. Az 1909. évi költségvetés. 3. A múlt, jelen és a jövő évi kiadványokról. 4. A Koszoru füzetek és a Házi-Kincstár kötetek 1907. évi forgalmáról. Lépések a Károli-alap gyarapítása és kiadványterjesztés fokozása érdekében. 6. A tagok számáról, a vidéki körökről, a Társaság halottairól. 7. Ballagi Géza, Bartók György, Duka Tivadar, Kiss Aron püspök, Weber Samu elhunyt tagok és Kecskeméthy István lemondott tag helyenек betöltése az igazgató állományban. 8. A számvizsgálók megválasztása. 9. Esetleges indítványok. Megjegyzés: A közgyűlésen csak a Társaság pártfogó, alapító és rendes tagjainak van szavazati joguk. Vendégeket azonban a közgyűlésen is szívesen lát a Társaság. Október 2-án délután a fővárosi belmissziói intézmények (Prot. Árvaház, Nagypénteki Szeretetház, Lorántffy Zs. egyesület diakonisszaképzőintézete, Bethesda-kórház, Traktátus-társulat és Luther-társaság könyvraktára) csoportokint való megtekintése. V. Diszülés. Ideje: október 2., este 6 óra; helye: a Nemzeti múzeum diszterme. 1. A gyűlést megnyitja és vezeti Zsilinszky Mihály, az M. P. I. T. v. elnöke. 2. Sörös Béla losonci református lelkész előadása: A M. P. I. T. a belmisszió szolgálatában. 3. D. Masznyik Endre előadása: Egyesek és hatóságok teendője a vallásos irodalom, illetve a M. P. I. T. érdekében. 4. Szabolcska Mihály temesvári református lelkész: Költemények. 5. Az ülés berekesztése.

Pályázat.

A békésbányai református egyházmegyében a gyomai ref. egyik lelkészi állásra pályázat hirdettek. Javadalom: 1. Késpénz 400 azaz Négy-száz korona. 2. $\frac{3}{4}$ azaz Háromnegyed telek föld. 3. $\frac{1}{4}$ azaz Egy negyed telekföldért 140 azaz Egy száznegyven korona. 4. Buza 31 H. 22 l.

azaz Harmincegy Hekt. 22 lit. az egyház magtárából. 5. Árpa 31 H. 22 l. azaz Harmincegy Hekt. 22 lit. az egyház magtárából. 6. Tüzi fa 5 öl. 7. Stóláré a főtszt. superintendia megalapítása szerint, lelkésztársával egyenlően megosztva. 8. Lakhely. A föld utáni járó adót a főtszt. superintendia rendelete szerint az egyház fizetendi, azon megjegyzéssel, hogy ha tán jövőre a földek adómentesek lennének, azon esetben a föld adót illető lelkész urak fizetésekhez nem csatolhatják.

A lelkészi javadalom hivatalos becsösszege 3100 kor. azaz Háromezeregyszáz korona.

Pályázati határnap 1908. október 5.

Pályázók az E. T. II. t.-c. 16. §. rendelkezése szerint felszerelve, jelzett határnapig folyamodványokat Dombi Lajos espereshez (Gyula Békés megye) küldjék be.

Az állomás 1909. október 1-ső napján foglalandó el.

Debrecen, 1908. szeptember 7.

püspök helyett

Dicsőfi József
egyh. ker. főjegyző

Pályázat.

A Nagy József 1000 azaz ezer koronás alapítványra.

Ezen esztendőben a lelkészi pályán már érdemmel szolgált és szolgáló olyan jeles férfiak pályázhatnak, akiknek olyan külföldi utazás a céljuk, amelyet a tudományos és tapasztalati műveltség előhaladása koronként szükségessé tesz.

Felvételi kellékek: a) Az alapítványt élvezni óhajtó magyar születésű, református vallásu s a felsőbb tudományokat a debreceni főiskolában végzett legyen; b) észtehetsége kitűnő, erkölcsi jelleme fedhetetlen; c) életpályája a lelkészi; d) a bölcsészeti és hittanszaki tudományokon kívül a latin nyelvben annyira jártas legyen, hogy a római klasszikus írókat jól értse, a görög nyelv-tanban az iskolai bizonyítvány szerint kitűnő osztályzata legyen; az élő nyelvek közül pedig a német nyelvet teljesen értse és egész folyékony-sággal beszélje; végre a francia nyelvben is birjon oly előkészülettel, hogy a könyveket jól értse.

A pályázati kervények felszerelve a tiszántuli református egyházkerület püspökéhez címelve f. évi október hó 10-ik napjáig küldendők be.

Debrecen, 1908. szeptember hó 7-én.

püspök helyett

Dicsőfi József
egyh. ker. főjegyző.

Pályázat.

Segéd lelkészi állásra. Évi fizetése 1000 (egyezer) korona az egyház pénztárából havi előleges részletekben. Egy butorozott szoba.

Az állás október hó 1-én elfoglalandó.

Levélbeli megkeresésre bővebb értesítéssel szívesen szolgálók.

Füzesgyarmat, 1908. szept. 9.

Kovács Károly
ref. lelkész.

Pályázat.

A földesi ref. egyház pályázatot hirdet egy tanítói állásra. Fizetés: 900 k. államsegély, 100 k. az egyház pénztárából és 250 k. lakbér vagy természetbeni lakás, szabályszerű korpótlékok. Kötelesség: az egyháztanács által kijelölendő osztálynak vagy osztályoknak az egyházkerület tanterve szerinti vezetése, szükség esetén lelkész vagy kántor helyettesítése. Pályázati határidő szeptember 15. Kérvények alólirotthoz küldendők.

Karácsony Imre.
ref. lelkész.

Szerkesztői üzenet.

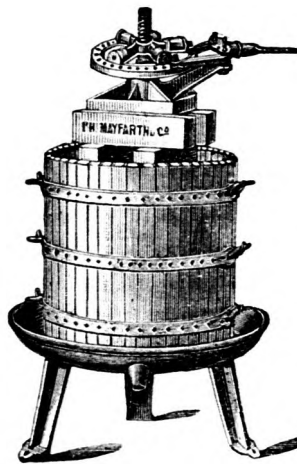
Cs. E. Ha királyok, államférfiak s más előkellőségek egészségi állapotáról szabad, sőt kötelesség a hírlapokban tudósításokat hozni s ha e tudósításokat eddig még senkinek sem jutott eszébe felségsértésnek minősíteni: mi sem véthettünk semmit a kegyelet ellen amaz üzenetbe foglalt hirecskével. A tudakozódás oly későn jött, hogy a válasznak csak ott jutott hely. Egyéb, a kérdéshez fűzött gáncoskodásra nincs mit válaszolnunk. A gyöngéd családi szeretetből folyó gondos apo-

lásnak jellege, hogy a betegek nem ad minden olvasni valót a kezébe. Azzal pedig senkit se szabad meggyanusítani, hogy a környezetben valaki ez ellen az elv ellen vétett volna, mert már e vigyázatlanság csakugyan hiba lett volna.

Tartalom-jegyzék: Hivlak benneteket. Nagy Károly. — Riadó. Dr. Ferenczy Gyula. — Kálvin-émlék. Baksay Sándor. — Szeretetlen beszéd. Dömény Zoltán. — Tanulótársi összejövetel Tizsasason. — Temetési szertartásunkról. Dr. Barcsa János. Német egyházi szemle. Veress István. — Különfélék.

Felelős szerkesztő: Dr. Ferenczy Gyula.

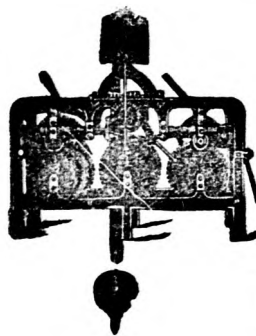
BORSAJTÓK

szőlőzuzók
puttonok
boryomó zsákok
raktára

Sesztina Lajos
vaskereskedésében
Debrecen, Piac-u. 23.

Toronyórák

palota-, városházi-, gyári- és lak-tanya berendezését a legelőnyösebben eszközli

Mayer Károly utóda
Müller János
első magyar óragyár

= gözerő berendezéssel =
Budapest, VII., Csömöri-u.

50. saját házban.

Képes árjegyzékek és költségvetések bérmentve.

Ujonnán megjelent művek!

HÓSEÁS.

Theologiai magántanári vizsgai dolgozat.

Irta:

Ceglédi Sándor

velikai-pisanicai református missiói lelkész.

Ára füzve 3.50 korona.

Halotti beszédek és imák

Irta:

KIS GÁBOR

volt pápai református lelkész.

Terjedelme 15 és fél iv. Tartalmaz 71 halotti beszédet és imát.

Ára füzve 4 korona.

Megrendelhetők a kiadónál:

KIS TIVADAR

könyv- és papirkereskedésében Pápán, Fő-utca 21 sz.

MÜHLE VILMOS

cs. és kir. udvari szállító

TEMESVÁR.

Mag-, Növény-, Rózsa- és Fa-Nagytenyészetek.

(Növelési terület 94 hold.) Világkivitel

A legjobb magvak. A legnemesebb csemetefák. A legszebb diszfák,

cserjék, rózsák, fenyők.

Kertészeti kézikönyv diletánsoknak.

Dus főárjegyzék ingyen

Amerikai Cottage-szivólegrendszerű harmoniumokat

valamint európai rendszer szerint
a legolcsóbban szállít

Pajkr Rezső és Társa

Budapest, VIII., József-körut 15. szám

Pianók.

Ára 120 kor.-tól
fölfelé.
Részletfizetések
8 kor.-tól fölfele

Pianinók.

Képes árjegyzék
ingyen és bérn.
= 5 évi =
jótállás.

Pedálos-harmoniumok

Mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos toronaméretekkel, templomok, szemináriumok részére.

Alapított 1851-ben.

DÁVIDHÁZY KÁLMÁN

elsőrangú könyvkötészete és diszműves üzlete
DEBRECEN, Fűvészkert-utca 9.

Teljesen modern berendezésű üzlet. Megbízható s kifogastalan munkát készít mindennemű könyvkötészeti, diszműcikkben és börmunkákban.

Ima-, Énekeskönyv s más *Egyházi műveket* tömeges mennyiségben, versenyképes kivitelben és *gyári áron*.

**Anyakönyveket, tartós jó kötésben
Szent Bibliát és emléklapokat
különleges diszkötésben jubileumokra.**

Aranykönyvek egyházak számára mely jótékony adományok nyilvántartására is alkalmas.

Kéziratok befoglalására táblákat, melyek a szószekeken vagy temetéseknel előnyösen használhatók.

Iskolák számára térképek és táblázatok felhuzását vászonra vagy papírra és ezeken kívül még számcsészakba vágó munkát.

Szükséglet esetén bármely cikke nézve azonnal szolgálók, — számítások a különleges munkákhoz, — mint *Disztáblák, Emléklap és aranykönyveken, rajzokkal, kívánatra izletes stylusban, levéltári okmánytartók.*

Mielőtt

személy-, jelzalog- vagy építési

K Ö L C S Ö N

íránt intézkednék

kérjen díjtalanul prospektust

Meller L. Egyed

BUDAPEST, IX., Lónyai-utca 8.

Telefon — Interurban 45—31.

Kálvin János művei.

Szerkeszti CZEGLÉDI SÁNDOR.

Eddig megjelentek :

1. A genfi egyház káteja.

Fordította Czeglédi S. Ára 60 fillér

2. Az egyház reformálásának szükségességéről.
Fordította Czeglédi S. Ára 80 fillér.**3. Kálvin János értekezése az ereklyékről.**

Franciából fordította Czeglédi S. Ára 50 fillér.

4. Sadolet biboros levele. Kálvin válasza

Fordította Ladányi Pál. Ára 60 fillér.

Sajtó alatt vannak :

5. III. Pál pápa levele Kálvin János megjegyzéseivel.
Fordította Czeglédi S. Ára 50 fillér.6. A párisi theol. fakultás hiteiknei Kálvi :
elleniratával.
Fordította Pongrácz József. Ára 50 fillér
Minden kötet külön kapható.Az 1908. év elején e hat mű egy diszes kötetben is
meg fog jelenni. — A 25 ivnyi terjedelmű kötet ára
4 korona 50 fillér lesz.

Mind e művek megrendelhetők

a Magyar Kálvin-fordítók bizományosánál**Kis Tivadar** könyvkereskedésében PÁPÁN

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

könyvnyomdája

a legolcsóbban és ízlésesen készít mindenféle

nyomdai munkát, u. m.

Táblázatokat, Alapszabályokat, Könyveket,

Műveket, Báli meghívókat, Névjegyeket,

Röpiratokat, Adó könyvecskéket, Lapokat,

Termény-, Pénz-, Magtárkezelési íveket,

Lakodalmi kártyákat Stb.

Első magyar — villamos erőre berendezett —
hangszergyár.**STOWASSER J.**

cs. és kir. udv. hangszergyáros

a m. kir. zeneakadémia, színházak, hadsereg, művészek stb. szállítója

Budapest, II., Lánchid-utca 5.

Ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb
minőségű vonós-, huros-, fuvó- és ütőhangszereit.

Specialista: huros, vonós, fuvó-
hangszerek készítésében és javításában.
— **Hangfokozó-gerenda!!** mely által
bármely hegedű, gordonka, melybe az
illesztetik, sokkal jobb, erősebb és lá-
gyabb hangot nyer. (Biztos siker.) **Ke-**
zesség minden egyes hangszernél. —
Hegedűbe hangfokozó-gerenda 4 frt.
Régi mesterhegedűk vétele és eladása.
Legnagyobb gyár és raktár. Saját
találmányu (Rákóczi) tárogató; általá-
nosan elismert legjobb, mely tökéletes
solo-hangszerré általam konstruáltattott.
Iskolával 35 frttól feljebb. — **Orgona-**
harmoniumok. A gyönyörű hang,
melyet a világhírű legjobb gyártmányu
amerikai rendszernek elmés szerkezete
elővarázsol, önmagának zeng dicséretet.

65 forinttól minden árban kapható.

Az összes hangszerek javítása különleges szakszerű
pontossággal, jutányos árban; kezesség minden hang-
szernél. Arjegyék minden egyes hangszerről külön,
kivánatra bérmentve küldetik. — Kivétel nagyban és
kicsinyben.

Kedvező könyvvásrlás az alábbi hiterősítő, hasznos könyvekből.

	Kor. fill.
<i>Hübner János</i> , Száz és négy válogatott bibliabeli históriák	2.50
<i>Jámbor Lajos</i> , Ószövetségi történet. 41 képpel	1.50
<i>Az ős magyar vallás</i> emlékeiről	2.10
<i>Ráczy Károly</i> , A pozsonyi vértörvényszék áldozatai	4.02
<i>K. Tóth Kálmán</i> , A reformáció története Magyarországon	—.04
<i>Juhász Sándor</i> , Protestáns asszonyok	6.—
<i>Bunyán János</i> , A zarándok utja képekkel	4.—
<i>Faraqó György</i> , Hogyan lettem én baptista-tává és miért nem voltam jó baptista	—.20
<i>Csiky Lajos</i> , Imádságok és elmélkedések ifjak és leányok számára	1.20
<i>Révész Bálint</i> , Isten az én szívemnek kösziklája. Imádságos könyv	—.60
<i>Révész Bálint</i> , Imakönyve	2.50
<i>Rozgonyi János</i> , Imakönyv ifjak számára	—.50
<i>Baksay Dániel</i> , Mennyei szövetség. Valóságos imádságok és elmélkedések	4.—
<i>Baksay Dániel</i> , Üdvösség forrása az örök életre. Imakönyv	1.60
<i>Diószegi K. István</i> , Lelki fegyver. Imádságos könyv	—.80
<i>Ecsedi Miklós</i> , Bágyadt lelkeket élesztgető csendes muzsika. Énekeskönyv	—.60
<i>Illatozó oltár</i> , Imádságok és elmélkedések	—.60
<i>Maklári János</i> , Lelki jóillattétel. Imádságok és énekek	—.40
<i>Pápai Páriz Imre</i> , Örök életre vezető keskeny út. Elmélkedések	2.—
<i>Szikszay György</i> , Keresztyéni tanítások és imádságok	3.—
<i>Elek Ferencz</i> , A hét bölcsék könyve	—.80
<i>Haller János</i> , Hármassztoriája	4.—
<i>Papp Albert</i> , Döre Márton és Józán Áron beszélgetései füzve	—.40
<i>Paulik János</i> , Passió, vagyis Krisztus Urunk szenvedéseinek és halálának szent története, énekekkel	—.50
<i>Révész Bálint</i> , Egyházi könyvtár 2 évfolyam 8 füzet, füzetenként	1.—
<i>Szikszay György</i> , Mártirok oszlopa	4.—
<i>Szónyi Bénéjám</i> , Istennek trombitája	1.50
<i>Sántha Károly</i> , Órangyal. Imakönyv	3.—

Kaphatók :

HEGEDŰS ÉS SÁNDOR

protestáns irodalmi könyvkiadóhivatala.

Debrecenben.

Most jelent meg.

Tanulmányok. Irta : Dr. Antal Géza. Ára

1 k. 60 f.

Tartalma :

A magyar protestáns egyház belföldi érintkezés.

Az amerikai kálvinizmus.

Az amerikai magyarság jövője nemzeti szempontból.

Az amerikai magyar ref. egyházak.

Az amerikai magyarság jövője nemzeti szempontból. Irta Dr. Antal Géza. Ára 50 f.

Magyar reform. egyházalkotmány. Irta : Dr. Kun Béla. A vaskos 350 oldalból álló mű

Ára 7 k. —

Tartalma :

Történet alapok.

A magyar reform. egyházalkotmány jogi kuttői.

A magyar reform. egyház helyzete a magyar államban.

A magyar reform. egyház viszonya más egyházak irányában.

A magyar reform. egyház mostani alkotmánya

Az egyházszervezet áttekintése.

A jogok alanyai az egyházban.

Az egyházi szemlék.

Az egyházi törvényhozás.

Az egyház kormányzata.

Az egyházi bíraskodás.

Ezen művek kaphatók

HEGEDŰS és SÁNDOR

könyvkereskedésében **DEBRECENBEN**,
és minden könyvkereskedésben.

Baktai EGRY FERENCZ

Harangöntő

KISGEJÓCZ. (UNGMEGYE.)

Alapítva 1793-ban.

Alapítva 1793-ban.

Kitüntette : Budapest Hódmezővásárhely Pécs és az országos Iparegyesület által, ezen felül nagyon sok elismerő irat.

Készít

harangokat

Előre meghatározott hangnemben a legmeszszebb menő jótállás mellett, továbbá

vasharang-lábakat és régi

harangokat,

szabadalmazott forgatható vaskoronákra át-szerel. o o o o o

Tessék árjegyzéket kérni!

Novotny Antal

harangöntőde és vasharanglábgyár

Temesvár - Gyárváros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmányu új modern átlukasztott

harangjait

melyek felső részükön a hege-düéhez hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb han-

guak, mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgros harang hangban egyenlő 467 kgros régi modoru haranggal. Ajánl továbbá fogatható vertvas-koronákat, régi harangok lyet nekkel való újra szerelését és vertvas-harang állványoka-

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. -- Az 1896 orsz. kiállításon millenniumi nagy éremmel kitüntette.

A „Neumann M.“ cég debreceni áruházáról.

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító

Debrecen. Fő-tér, a magy. kir. postával szemben.

Áruházában levő mindennemű öltönyök, színre, minőségre és olcsóságra nézve első helyen állanak.

Kizárólag csak a tulajdonát képező eredeti modelljeiszerint készült férfi- fiu- és gyermekruhák vannak raktáron.

Minden darab saját műhelyében, személyes felügyelete alatt készül.

Az ország minden nagyobb városaiban hatalmas fiók-telepek.

Alapított 1845-ben.

Mérték szerint külön osztály

ALAPÍTOTT 1845-ben.